

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egy hónapra... 80 lej
Negyedévre... 220 lej
Félévre... 410 lej
Égész évre... 800 lej

Egyes szám ára: hét-
köznap 4 lej, vasárnap
5 lej; az okiráltságban
pedig egy lejjel drágább

UTSÁG

Alapította Gombos Ferenc

SZERKESZTŐSÉG

és KIADÓHIVATAL:

Strada Regina Maria (vol
Deák F.-u) 35. Telefon 396
Temesvári szerkesztőség
és kiadó: Str. Avram Iancu
(volt Takarékpénztár-u.) 4

FŐSZERKESZTŐ:

DR. PAÁL ÁRPÁD

CLUJ-KOLOZSVÁR

XXVII. évf. 182. szám

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. ZÁGONI ISTVÁN

Lassabban az ítélettel

Írta: Szentimrei Jenő

Akinek azemei vannak a látásra, akinek fülei vannak a hallásra, sok érdekes dolgot láthat és hallhat az manapság. A közélet nyári pihenőnapjainak látszólagos eseménytelensége mögött ott kergetik egymást vad iramban az események s a látszólagosan csendbe dermedt életet nagy mozdulatokkal lendítik egy nagy mozgalmasság felé.

Csak a minap irtuk le sepsiszentgyörgyi tudósítás nyomán, hogy a Székelyföldön valami realpolitikai hullámszáz indult és vasárnap az egyik kézdivásárhelyi hetilap ezt még tulzott óvatossággal cáfolni igyekezett. Hétfőn azonban már egy politikai értekezlet határozatának közzelfogható valósága ad kifejezett formát annak az új politikai orientációnak, amelyet innen messziről még csak embrionális állapotban levőnek ítéltünk meg. Azt írja az idézett székely lap: „Megnyugtathatjuk a közvéleményt, hogy a megyénkbeli magyar pártban semmiféle új orientálódás nem történt és úgy maga a pártszervezet, mint a párt tagjai távol állanak attól, hogy a párt eszméitől eltérve más irányt vegyenek fel, mint az eddigi...“ Ez megjelent vasárnap és hogy hétfőn mi történt, arról másutt e lap hasábjain részletes beszámolót talál az olvasó.

Távol áll tőlünk, hogy azt, ami Háromszéken történt és ami lényegében nem más, mint formális megegyezés az uralmon levő liberális párttal a mezőgazdasági, kereskedelmi és iparkamarai, valamint községi választásokon való közös fellépésre, akár kifogásolni, akár éppen megbélyegezni akarnók. Mert hiszen valóban realpolitikára mutató lépések ezek, melyeknek következményeit ma még nem tudjuk teljes perspektívájában elbírálni, csak abból a szempontból szólhatunk hozzá, hogy ime: az eddigi meddő, egymást ledorongoló, egymásnak gáncsot vető sérelmi politizálás helyett mégiscsak orientáció-változás következett be. Ime történt valami, amolyan előgondoskodástéle a jövőre, hogy az új választások ne találják a magyarságot, mint eddig, egészen készületlenül s hogy a választások után összeülő testületekben ne lehessen ezúttal rólunk-nélkülünk határozni, eddigi sérelmeinket újabb sérelmekkel tetézve, amelyeket aztán ismét csak utólagos tiltakozással, de a tényeken változtatni képtelenül, túrnunk és viselnünk kellett volna.

Bármilyen következtetésül hangozzék a hétfőn történtek ismerete után a székely hetilap fentebb idézett néhány mondata, alaposabban szemügyrevéve nem is olyan következtetés. Távol állnak attól, hogy a párt eszméitől eltérve más irányt vegyenek föl — írják vasárnap, amely napon itt Kolozsváron ugyanezek beható értekezlet volt a Magyar Párt központi irodájában s ez végeredményében ugyanarra a határozatra, illetve ugyanarra a cselekedetre lyukadt ki, mint a sepsiszentgyörgyi tagozat. Mert abban a gesztusban, amellyel a Magyar Párt elnöksége a mezőgazdasági kamarák küszöbön levő választási kérdéseiben a tárgyalások lefolytatását és a megállapodás jogkörét átengedte az Erdélyi Gazdasági Egyesületnek, lényegében a maga részéről megadta a hozzájárulást ahhoz, hogy az EGE az ittidőző Lépádatu miniszterrel a jelölésekre, tehát a közös listára vonatkozólag megegyezésre jusson. A megegyezés pedig, mint azt tegnap a miniszter nyilatkozatában a nyilvánosság számára is kijelentette, hétfőn valóban megtörtént. Megtörtént tehát a sepsiszentgyörgyivel egy és ugyanazon a napon.

Hol van ez a befejezett tény a magyar párt ügyvezetőjének attól a Kalotaszegen elhangzott inpolitikus kijelentésétől, hogy „ezzel a kormányal pedig nem állunk szóba!“ Hol van ez attól a melletverő kijelentéstől, amellyel a székely lap idézett ekkor — vasárnap még ilyen hangulatos befejezésre jut: „Ha egyesek részéről történt volna is valami, ami realpolitikai mozgalomnak lenne nevezhető, ettől a párttagozat és a párt tagjainak óriási nagy többsége teljesen távol áll és azzal nem azonosítható és nem általánosítható.“ Ezt írják vasárnap és hétfőn még arra a pártközpontra is rálicitálnak, mely a maga személyében óvatosan félrehúzóva az EGE vezetőségét küldi első frontba a megegyezés létrehozására és akkor is csak a mezőgazdasági kamarák választásaira vonatkozólag, Sepsiszentgyörgyön pedig közös listát vállalnak továbbmenőleg az iparkamarai és a községi választások esetére is. Vajjon ettől a tagozati határozattól is távol áll maga a tagozat és a párt tagjainak „óriási nagy“ többsége?

Magyar uraimék, székely uraimék, nézzünk szembe egymással és a dolgokkal. Vessük le a nagyképűség alarcát, hajtsuk el az olosz népszerecsenget rejthető ölelő kezünket, hogy tiszta látásunkat semmi mesterséges kápráztatás meg ne zavarja. A liberális párt, illetve a liberális miniszteregyházműködést célzó ajánlatát a kolozsmegyei tagozatok kapták, köztük a kalotaszegiek, „az ugynevezett balszárnybeli magyarok, ahogyan a Székely Ujság kissé gúnyosan aposztrofálja őket. Kapták pedig egy olyan vármegyében, amelyben a magyarság tényleg nagy kisebbségben van, nem úgy, mint Háromszéken, ahol kilencvenháromezer magyar többség mellett az ottani tagozat döntő erővel folyhatott volna be a választásokba s ahol a maga külön jelöltjeit egymaga is impozáns többségben tudta volna a kamarába behozni. És mégis, harmadíziglen előre helyet biztosítanak a két következő választási listán is a „megye jelenlegi adminisztratív vezetője által kijelölendő“ bizonyos számú személyeknek, helyesebben, a liberális pártnak. És akkor, midőn a kolozsmegyei tagozatok, köztük a „balszárnybeli magyarpárti“ Kalotaszegiek, a kormány oldaláról érkező megkeresést lojálisan a pártközpontra elé terjesztik és a tárgyalások továbbfolytatását a pártközpontra, respektíve az EGE-re ruházzák, a háromszéki tagozat a maga kezdeményezéséből három választásra előre lekötöti magát — minden feltétel nélkül.

Ez a valóság. Mi nem kárhoztatjuk ezt a valóságot, amely következményeiben lehet jó is, lehet rossz is, csak rá akarunk mutatni, hogy ez a valóság. És arra kérjük székely uraimék, ahajt Háromszéken, Csíkszákon, Udvarszéken, akik eddig csak jelszavak vak petárdáit sültögettek erre-felé és közben elsőnek sietnek a megegyezéssel, hogy lassabban az ítélettel. Lassabban az egymás sarkábarapással, lassabban a megkövezéssel, lassabban a szenvedélyek galoppiával. Ne ítélj, hogy ne ítéltesd — mondja az írás és mi még ennyit sem kívánunk, senki bizalmatlan testvérünkétől. Csak annyit szeretnénk kérni: ne ítéljetez gondolkodás nélkül. Ne ítéljetez, míg a tényeket jól meg nem vizsgálátok, ne ítéljetez csak azért, mert valahonnan fületekbe sodorta a szél a rágalmak bolháját, ne ítéljetez parancsra se, elfogultságok rossz tanácsadásaira se. Csak a tények ismeretében és a magatok tiszta lelkiismerete szerint. Mert

lássátok, eljön az ítéletnek az órája és most mi ülhetnénk ítéletet a ti fejetez felett.

De mi nem ítélünk. Mi feloldozunk mindnyájatokat, azokat a párttagjainkat, akik vétettek. Cselekedjetez legjobban a pártok szerint. Mert ne feledjetez, sem az nem, sem a feloldozás nem jöhet máshonnan, csak a saját lelkiismeretünkétől. És mindnyájunk felett kimondja majd ítéletét a végső fokon: a jövődő.

Európa helyzetét nem lehet jegyzékváltásokkal megoldani

A konzervatívok a Baldwin-kormány ellen

(London.) Briand francia külügyminiszter megérkezett Londonba és azonnal megkezdte tanácskozásait Chamberlain angol külügyminiszterrel. Baldwin miniszterelnök nem vesz közvetlenül részt a megbeszélésekben, azonban állandó érintkezésben van a külügyminisztériummal, hogy szükség esetén bizonyos kérdések elintézésében tevéleges részt vehessen.

Az angol király kedden audiencián fogadta Briandot és a londoni francia nagykövetet s kifejezte azt a reményét, hogy a megbeszélések eredménnyel fognak járni. A tanácskozások állandóan tartanak a külügyminisztérium épületében, hivatalos kommunikét csak a megbeszélések befejezése után adnak ki. A francia külügyminisztérium azonban már előzetesen tájékoztatta a helyzetről a sajtó képviselőit; eszerint Briand és Chamberlain kedd délelőtt a Németországhoz intézendő jegyzékkel foglalkoztak. Elvben teljesen megegyezésre jutott a két miniszterelnök, csupán még néhány részletek kérdés tisztázása van hátra.

A hivatalos nyilatkozatoknál többlet mondanak a külügyminisztériumokhoz közelálló sajtó cikkek. Az angol félhivatalos egy minden valószínűség szerint Chamberlaintól inspirált cikkben annak a reménynek ad kifejezést, hogy a mostan készülé alatt levő jegyzék az utolsó lesz a biztonsági kérdésben s ezután már következik az érdemleges munka, amikor is a külügyminiszterek előzetes tárgyalásra ülnek össze a német kiküldöttekkel. Ezeknek a megbeszéléseknek meg a Népszövetség genfi konferenciája előtt meg kell történniük. Semmi értelme sincsen az elintézés további elhalasztásának; Európa helyzete nem olyan, hogy ilyen fontos ügyek felett hónapokig tartó jegyzékváltásokat lehessen eredmény nélkül folytatni.

Lehetséges azonban, hogy a biztonsági szerződés kérdését már nem a Baldwin-kormány fogja tető alá juttatni. Az Evening Standard értesülése szerint a konzervatív párt egy nagy csoportja elégedetlen a kormány politikájával és Lloyd George kormányra-jutását óhajtana. Az a vádja a jelenlegi kormányzat ellen, hogy — noha hatalmas többségre támaszkodik — a szakszervezetek zsarnoki fellépésével szemben mégis erélytelenül viselkedett. Ezek a konzervatívok azonban elfelejtik azt, hogy a kormány erőszakos fellépése esetén egy esetleges parlamenti győzelmet talán kiesíkarhatott volna; de ennek ellenére kitört volna a sztrájk, amely óriási gazdasági károkat okozott volna nemcsak Angliának, de az egész iparúzó Európának is.

A bányatulajdonosoknak adott támogatás miatt megtörtént az első kiválás a kormányból. A kereskedelmi miniszter, akinek nagy bányáértelkiségei vannak, lemondott tárcájáról. Elhatározását azzal indokolja, hogy nem akarja a kormányt személye miatt támadásoknak kitenni, mintha a támogatás az ő egyéni érdekeit kívánta volna szolgálni.

Politikai körök véleménye szerint a kereskedelmi miniszter kiválása rendkívüli hatással lesz a kormány sorsára is. A kormány azonban szintén teljes felkészültséggel néz a még lapangó harc elébe és annak erejét a francia-angol tárgyalásokkal aktuálissá vált külpolitikai szempontból előtérbe dobásával igyekszik jó előre levezetni.

Hol is van a mi erőnk?

Gondoltam azt is, hogy a felemelt fejű büszkeség a mi erőnk. Gondoltam, hogy tiszta férfiúi homlokok lángoló fényessége előtt szemlesütve hunyászkodik meg az igazságtalanság s ideig-óráig aratott sikerei fölött mégis csak vidám tort fog ülni egyszer a tiszta becsületesség.

Belátom, hogy ez romantikus ifjúkori ábránd volt, amit úgy söpört el a megismerés tapasztalata, mint virágzó vetéseket az irigy nyári jégverés. Hinni kezdtem akkor, hogy a férfiúi ész, a mindent megváltó emberi gondolat jelöl egyenes utat részeg tévelygéseink elé. Politikai fondorlatoktól, hát mögé kerülésektől vártam sokat, hogy a vállunkra nehezedő súlyos terhekkel — legalább félig-meddig — járható uton iparkodjunk célunk: a nyelvünkkel és szellemiségünkkel való szabad élhetőség felé. Irigykedtem a százakra, akik a leghámulatosabb precizitással építették ki nemzetiségi elhelyezkedésük alapját, a társadalmi élet, együttérzés és áldozatkészség egymásba kapcsolódó óraszerkezetét. Most is azt hiszem, hogy ez az a követendő példa, amelyet kisebbségi életünk vezéralakjainak bele kell nevelniök silány és összetartó levegő nélküli közéletünkbe. Ámde hol kell kezdeni a szervezést? Hol vannak azok az első keretek, amelyek mellé be lehetne állítani az óramű többi mozgatóit?

Kedves testvéreim, én tudom, hogy mindnyájan egyformán elgáncsoltjai vagyunk kisebbségi sorsunknak. Azt is hittem, hogy ez a közös elgáncsolás mindnyájunknak egyformán kölcsönöz akaratot a fölemelkedésre. Közös nagy, akaratos megmozdulást vártam a közös veszedelemben, egyöntetű kiparizozását azoknak a csapásoknak, amelyek jövőnk esirázó gyökere, az ifjúság ellen emelte fel pusztító szándékát. Férfiak szilárd sorfalát vártam, egymás mellé feszített gondolkodó homlokokat, akik tul minden romantikán, fejjel és ésszel érik utól annak a veszedelemnek a nagyságát, amelyen segíteni kell.

Belátom, megint csak tévedtem. Tévedtem akkor, amikor a férfi homlokok mögött rejő erőre építettem. Kedves testvéreim, akadtak férfiak, akik társadalmi életünk beállítottak gondolt óraművét megindították. Az óramű azonban egészen szegénytelenesen megállott. Hétfőn este színházi évaadnyitó előadás volt, Jókai „Aranyember”-ét adták s az est jóvedelme nagylelkű ígéret szerint a tavaszi iskolai küzdelemben elbukott ifjaink első nagy megrökönyödésének eltüntetésére szolgált volna. A lapok is irták és vezércikkben is meghúzták a köteles istentiszteletre hívó harangot. És a színház mégis üres volt, elkiserítően üres.

Felejtjük el. Egy tapasztalattal több: úgy látszik a férfiak gondolkodása csak addig a megállapításig ér, hogy a szervezést meg kell kezdeni. A kiinduló pont azonban rossz volt, mert a beindított óramű meállott, sőt el se indult. A gondolkodó férfihomlokok nem feszültek akaratosan egymás mellé. Aki ott volt, láthatta, hogy annak az egynéhány lelkes megjelentnek is nő volt a nagyobb része.

Nő! És itt megállok egy szóra, mert zuhogva ömlik tollam alá ez a történet. Az előadás utáni napon egy nő jelent meg a szerkesztőségünkben, azt hiszem nedves volt a szeme a meghatottságtól s ajkai csak félig engedték el a szavakat. Pedig, de szép szavak voltak.

— Kérem, én gyónni jöttem.

— Gyónni, hozzánk?

— Igen. Én ugyanis elmentem az este a színházba, de ki akartam játszani a lelkiismeretemet. Gondoltam spórolok egy kicsit, mert özvegyasszony vagyok és két gyermekem van. Csak hátsó erkélyre váltottam jegyet . . . Istenem, azt hittem, hogy annyi sokan lesznek ott nálamnál tehetősebbek, hogy én talán helyet sem kapok. Csak ott láttam . . . hogy az első sorok üresek, páholyok üresek s nekem . . . nekem legalább az első sorba kellett volna jegyet váltanom. Nem bírtam tovább, bejöttem meggyónni ezt a szűkeblűséget s behoztam a külömbözetet. Csatlólják a diákakció tőkéjéhez.

Legolcsóbban

**FEST
TISZTIT**

UNIO

GŐZMOSÓGYÁR

Cluj, Cal. Reg. Ferd. 133. Strada Jufu Maniu No. 8.

Ennyi volt csak: néhány töredezett szó, egy nedves női szem s az a hatalmas szív, amely vigasztaló szimbólumként dobogott a cselekedet mögött. Ezt a szívet láttam meg én s úgy találtam, hogy ez az az erő, amely lüktető életet önt a megbicsaklott szerkezetbe. A szív, és nem is a szív, hanem a női szív, amelynek érzései százszor

tágabb horizontot nyitnak a veszedelemnek átértése és az ütött sebek begyógyítási eszközei felé, mint a tunyaság karójához kötött férfiúi értelem. Sorakozzanak hát a szívek, a női szívek, hogy a szegény pirja kölcsönözzön elegendő erőt a lecsüggedt, vagy rosszfélé' feszülő férfi homlokoknak.

Kacsó Sándor.

Egész Oroszországra kiterjedő ellenforradalmi összeesküvést lepleztek le

Egy keresztályt fegyverbe hívtak. Tömeges letartóztatások

Pár nappal ezelőtt jelentés érkezett Varsón keresztül, hogy ismeretlen tettesek fel akarták robbantani a szovjet hadügyi népbiztosának vonatát. A merénylet nem sikerült, mert az elhelyezett bomba csak a vonat áthaladása után robbant fel, a nyomban beindított vizsgálat folyamán kiderült, hogy az egész szovjetbirodalmat magyszabású ellenforradalmi összeesküvés hálózta be. A hadügyi népbiztos ellen tervezett merénylet valószínűleg kezdeményező első jele volt az ellenforradalmárok működésének, mert újabb jelentések szerint nemcsak Szentpétervár, hanem a vidéki nagyobb városokban is erős ellenforradalmi mozgalom indult meg.

Bukarestbe ma délelőtti újabb jelentések érkeztek Varsón keresztül erről a mozgalomról s a jelentések kétségtelenné teszik, hogy a Szovjetoroszország most áll az első, de igazán

veszedelmes reakció előtt. A szovjetrendőrség ugyszólván egész Szentpétervárt aláraszttotta s a sorozatosan megéjtett házkutatások folyamán egy óriási méretű ellenforradalmi szervezetet leplezték le. A lakosság bár nyíltan még nem mer, de titokban forrong. Az utcákon szórócédulákat osztottak szét, amelyekben ellenforradalomra hívják fel a lakosságot az Oroszország ügyét szívükön viselő honfiak.

A vizsgálatot egész országra kiterjedően bevezették. Eddig több mint négyszáz egyént tartóztattak le, de az újabb letartóztatások ugyszólván tömegesen történnek. A kormány elhatározta, hogy az 1903-as keresztályt azonnal fegyverbe hívja, mert a jelek szerint fegyveres beavatkozásra lesz szükség az erőteljes ellenforradalmi mozgalom elfojtására.

Európa tud fizetni, ha akar

Amerika kimélet nélkül behajtja a tartozásokat. Az amerikai megbízott feltűnésteltető jelentése

— Az Ujság bukaresti tudósítójától —

(Bukarest.) Washingtonból érkezett jelentések szerint az amerikai költségvetés bizottság elnöke, aki tudvalevőleg Európában járt, visszatért Amerikába és beszámolt kormányának tapasztalatairól. A hazaérkezett elnök, aki Európában az európai államok fizetési képességét tanulmányozta, jelentésében egy számolt be az európai viszonyokról, hogy valamennyi európai állam képes volna fizetési kötelezettségeinek eleget tenni, ha egy kis jóakaratot mutatna.

Az amerikai megbízott ilyen értelmű jelentése rendkívüli benyomást keltett. Az európai államokra s különösen Romániára nézve, amelynek tudvalevőleg nemrégiben éles konfliktusa volt rendezetlen amerikai tartozásai miatt — a jelentésnek kétségtelenül meg lesz a hatása. Politikai körökből származó hírek szerint ugyanis

az Egyesült Államok kormánya most már semmiféle oimen nem akar fizetési haladékokat adni az európai államoknak, hanem kiküldött megbízottjának jelentésére támaszkodva szigorúan be fogja hajtani követeléseit. A behajtásra vonatkozólag még a közeli napokban döntést hoz az amerikai parlament, amikor a jelentés egyes pontjait is részletes tárgyalás alá veszi.

Londoni jelentés szerint tegnap este az a hír terjedt el politikai körökben, hogy az Egyesült Államok a jelenlegi angol-francia tárgyalások következtében hajlandónak mutatkozik aktíve közreműködni az európai általános helyzet szánálásában. A hírt hivatalosan nem erősítették meg, de illetékes helyen az amerikai megbízott jelentése által keltett hangulatot tekintve, valószínűtlennek tartják.

Magyarországon is pusztít a hamisított salvarsan

Állítólag Romániából csempészték át az itt lefoglalt hamisított preparátumokat

— Az Ujság budapesti tudósítójától —

Néhány hónappal ezelőtt eleven szenzáció erejével jártá be a romániai sajtót az a hír, hogy Bukarestben és Jasiban több haláleset fordult elő, amelyeknek hivatalosan is megállapított oka salvarsan injekció volt. Ez a hír óriási feltűnést keltett élénk aggodalmat is keltett a közönség körében, mert a halálesetek nyomán bevezetett vizsgálat kiderítette, hogy lelkiismeretlen emberek hamisított salvarsant játszottak a gyógyszerként és az orvosok kezére. A megrökönyödés csak hónapok múltával ült el, amikor hatóságilag felülvizsgálták a bukaresti és a jasi gyógyszer-tárakat s nagyobb mennyiségű hamisított salvarsant foglaltak le.

A bukaresti és a jasi esetekhez egészen hasonló események történtek az utóbbi napokban Hódmezővásárhelyen. Egymásután több gyanús haláleset fordult elő, amelyekről utólagosan megállapították, hogy közvetlen okozójuk salvarsan-oltás volt. Alig terjedt el ezeknek az eseteknek a híre, a többi alföldi városokból hasonló értelmű jelentések érkeztek a fővárosi orvos hivatalához, ahonnan orvosai bizottság szállott ki és megállapította, hogy ugyancsak a salvarsan-oltás okozta a megbetegedéseket, illetve a halálozásokat. A megállapítások természetesen óriási riadalmat váltottak ki Magyarországon is. A betegek nem akarják tovább kezelteni magukat, mert az a hír van elterjedve, hogy egy nagyobb mennyiségű salvarsan szállítmányt csempészték be Romániából és pedig ugyancsak a hamisított preparátumokból, amelyek a bukaresti, illetőleg a jasi halálozásokat előidézték. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy Németország

nagyobb mennyiségű salvarsant szállított Franciaországnak jóvátétel gyanánt. Ezt a szállítmányt a franciák kedvező áron Romániának engedték át s állítólag ebbe a szállítmányban fordultak elő a hamisított preparátumok. Most az a gyanu merült fel, hogy a Romániában lefoglalt rossz preparátumokat lelkiismeretlen emberek Magyarországra csempészték ki.

Nem tudott meggyezésre jutni a román-orosz vegyesbizottság

(Cetatea-Alba.) Megemlékeztünk arról, hogy az elmúlt napokban összeült a román-orosz vegyesbizottság, hogy tárgyalásokat kezdjenek a Dnyeszter melletti rendfentartásával kapcsolatos közérdekű intézkedések felett. A Dimineata tudósítója ebből az alkalomból beszégetést folytatott egy magasrangú tisztviselővel, aki a hírlapírónak a következő kijelentést tette:

— A bizottságnak az az ülése sem tudott, különböző okokból kifolyólag, kölcsönös megállapodásokra jutni egy kérdésben sem. Így tehát a szönyegen levő problémák egyike (mint amilyen a Dnyeszter hajózhatósága tétele) sem nyert végleges megoldást, hanem a tiraspoli egyezmény alapján a központi bizottság határozatának lesz alávetve. A legközelebbi ülést a bizottság ugyancsak Cetatea-Albában fogja megtartani.

A magyar párt az őszi választások előtt

Az elnöki tanács ülése. Megalakult a kisebbségi szakosztály. Választási utasítások a vidéknek. Háromszék szenációja

Kisebbségi életünket elhatározóan befolyásoló rendkívül fontos kérdések fölött kell a magyarságnak a közel jövőben határozni és cselekednie. Állásfoglalásának helyességétől, megfontoltságától függ sok tekintetben jövő sorsa. Így természetes és érthető az az általános feszültség és érdeklődés, mellyel nemcsak a magyar nép, hanem az egész ország közvéleménye várja, hogy az élen álló vezetők utjaok milyen irányt jelöljenek ki. A küszöbön levő választások kérdésében a tulajdonképpeni iránymutatás a tegnapi napon történt meg és a nagy horderejű határozatokról az alábbiakban számolunk be:

Az Országos Magyar Párt elnöki tanácsának ülése

A Magyar Párt elnöki tanácsa tegnap ülést tartott, melyen a ma égetően fontos és aktuális kérdések kerültek tárgyalás alá. A gyűlés lefolyásáról a pártvezetőség az alábbi kommunikát adta ki.

— Az Országos Magyar Párt elnöki tanácsa f. hó 12-én d. e. és folytatódva aznap délután Ugron István vezetésével ülést tartott. Jelen voltak az elnökökön kívül Sándor József, dr. Jakabffy Elemér alelnökök, dr. Várady ügyvezető, dr. Deák Gyula főtitkár, dr. Gabányi Imre, Gyárfás Elemér, dr. Roth Hugó, dr. Thury Kálmán, gr. Teleki Artúr elnöki tanácsstagok és mint konkrét kérdések megbeszélésére felkért bizalmi emberek: Balogh Géza Csikszederdéből, dr. Inczédy-Joksmann Ödön Nagynyedről. Az elnök bejelentette a tanácskozás elején dr. Grandpierre Emilnek az alelnöki állásról lemondását, melyet az elnöki tanács legnagyobb elismeréssel adózva az ő érdemes munkásságáért, mely sajnálattal vett tudomásul, érdemeit jegyzőkönyvileg is méltatva.

A választások kérdése

Ezután a mezőgazdasági kamarai választások ügye került szóba s az elnöki tanács beható tárgyalás után ismételen megállapította, hogy ezeknek a választásoknak ügyét nem tekintik szoros értelemben politikai kérdésnek s éppen azért hozzájárul az elnökség részéről e tárgyban előzőleg tett intézkedésekhez, illetőleg tudomásul vette, hogy mint az erdélyi mezőgazdák legilletékesebb szakképzőlete ebben az ügyben az Erdélyi Gazdasági Egyesület vette kezébe a tárgyalások fonalát. Megállapította az elnöki tanács azt is, hogy a személyi kérdésekben az egyes tagozatok akciósabadsága érintetlenül marad, a pártprogram általános elvi tartalmán túl csupán az lehetővé minden párttagra nézve kötelezően irányadó, hogy a magyarság iránt ellenséges érületet tanúsító egyének, akik megfelelő gazdasági szakképzettség nélkül tisztán politikai szempontokat kívánnak érvényesíteni e választásoknál is, a magyarság hozzájárulásával pozíciót nem nyerhetnek.

A tárgysorozat következő pontja a kereskedelmi és iparkamarai választások ügye volt. Az elnöki tanács e tárgyban felszólítást intéz a párt aradi, brassói, dévai, kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyváradi és temesvári tagozataihoz, hogy a kérdés részleteinek megbeszélésére 3–5 tagot delegáljanak, a delegáltakat e hó 25-ig kell bejelenteni dr. Gyárfás Elemérhez, mint a közgazd. szakosztály elnökéhez Dicsőszentmártonba. A további irányítást a delegáltak megállapodásához képest fogja a párt közölni a tagozatokkal. A közigazgatási választások kérdésével ugyancsak ez üléseben foglalkozott az elnöki tanács és megállapította, hogy ezeknél a választásoknál a politikai szempont semmi esetre sem lévén mellőzhető, s az összes tagozatoknak kötelessége a választásra jogosultak névjegyzékének összeállítását részletesen ellenőrizni és a magyarság számarányának és jelentőségének megfelelő eredmény biztosítására minden törvényadta eszközzel közreműködni.

Ezután a közművelődési szakközlettségnek a baccalaureatusi vizsgák és más közművelődési kérdések ügyében tett részletes jelentését vette tárgyalás alá az eln. tanács és előző álláspontja fenntartásával hozzájárul a javaslatához, hogy az összes párttagozatok keresztesen meg a szülőknek és általában az érdekelt nagyközönségnek nyilvános népgyűléseken megnyilatkoztassák. E népgyűlések hivatottak lesznek állástfoglalni a baccalaureatusi vizsgák kérdésén kívül az u. n. pártiskolák ügyében készült törvényjavaslatokkal is. A párt egyébként mind a két kérdésben az irányadó szakszempontokat teljes méltatásával külön-külön törvényjavaslatokat dolgozott ki és az őz folyamán megtartandó népgyűlések a tör-

vénnyavaslatokra nézve is hivatottak lesznek határozatot hozni. A tagozatok révén lesz megismerhető ez a küldöttség is, mely elvben a tárgyalás a körülyt és kormányt emlékirattal fogja megköszöni.

A háromszék megyei tagozat jelentése nyomán foglalkozott az eln. tanács még az ott kérelmezett társintézményekkel, melyek egyfelől a kérdés-sárhelyen megjelenő Székely Polgár által propagált külön székely szövetség kérdésére, másfelől a polgári közigazgatási választásokban részvételére vonatkoztak, a tagozat jeletéséből megállapította az eln. tanács, hogy Molnár Dénes, a közirányítási helyi tagozat alelnöke saját nyilatkozata szerint semmiképp sem kötettségben nincs a Székely Polgárral melynek irányával nem is azonosítja magát. A közigazgatási választások kérdésében Háromszék megyére nézve is irányadónak mondotta ki az eln. tanács az az ügyben általánosságban tett elvi megállapítást, melynek fogva ebben az elősőbban politikai kérdésben elősőbban a magyarság számarányának és jelentőségének megfelelő képviselő biztosítására kell törekedni és esetleges megegyezések csak ezután jöhetnek tárgyalás alá. Minután még több keblü ügyet érintett, délután 7 óra tájban az elnöki tanács ülése végetért.

A kisebbségi szakosztály megalakulása

Az elnöki tanácsnak ülése után megalakult a kisebbségi szakosztály, melynek elnökül a legutóbbi

Háromszék rálépett a reálpolitika útjára

Kihatásában egyelőre be sem látható bizottsági ülést tartott tegnap a Magyar Párt háromszéki tagozata. A gyűlést valójában régebbi keletű megbeszélések előzték meg a Magyar Párt sepsiszentgyörgyi intézőbizottsági tagjai és Balás Ernő szenátor között. Tárgya a mezőgazdasági kamara választásokra való jelölés és a megye lakosságának a megszervezése lett volna.

A szervezkedés kérdésének előadója Balás szenátor volt, aki tudvalevőleg nem volt tagja a Magyar Pártnak, hanem egészen önálló, egyéni politikát üzött, ami miatt nem egyeztetve a renegátság és liberáliság vádjai. Az intézőbizottság sepsiszentgyörgyi tagjai tudomásul bírtak arról, hogy a szervezkedési kérdés előadója Balás lesz, nem így azonban a vidék. Így történt, hogy mikor az őz Szilveszter báró a gyűlést megnyitotta és át akarta adni a szót Balás szenátornak javaslata megtétele, napirend előtt szót kért Szilveszter Ferenc dr. közirányítási helyi főgimnáziumi tanár és megkérdezte Balás szenátortól, hogy milyen címen van itten, mikor sem a pártnak, még kevésbé az intézőbizottságnak nem tagja. Balás kijelentette, hogy mint magyar ember van itten s hogy eddig nem jött ide, csak azért volt, mert senki nem hívta. Mint magyar ember, természetesen a párt köteleit tartozónak érzi magát és minden erejével közre kívánja munkálni fájának és magyarságának a javára.

A Magyar Párt ezt a bejelentést tudomásul véve, végighallgatta Balás előterjesztését s ezek alapján elhatározta a Magyar Párt eddigi kereteinek intenzívebb kiépítését. A mezőgazdasági kamarai tagságra Bálint Dénes, báró Apór Péter, Eperjessy Dénes, Szilveszter Albert, Zathureczky Kálmán, Veres Lajos kigazdát és Bójtás Ferenc birtokosokat jelölték. Egyben kimondták, hogy a megyei és községi tanácsokba való jelöléseknél a megye jelenlegi adminisztratív vezetője által kijelölendő személyeket is felveszik a párt hivatalos listájába, még pedig a kereskedelmi kamarai jelöltek közé két, a megyei tanácsba pedig négy román jelöltet. Az összes szószokok: dr. Fábán László ügyvéd, dr. Szilveszter Ferenc tanár, Tökés József ref. lelkész stb. kifejezetten hangsúlyozták, hogy eljárásuk nem jelenti a liberális párttal való megegyezést.

A közgyűlés lefolyásának bíró futóútként terjedt el a városban s azt sokféleképpen kommentálták. Sokan a valóban egységes Magyar Párt kiépülésének előjelül tekintik Balás szenátornak a Magyar Pártba való belépését. Sokan — különösen a Balás szenátor ellenfelei és azok az intranzigensabb párttagok, akik Balásnak a megválasztását és azt, hogy az Anghelescu-féle iskolajavaslatokat tárgyalási alapul elfogadta, megbocsátani nem tud-

ják — úgy vélik, hogy szenátori mandátumát akarja ezzel a lépéssel a következő választásokra biztosítani. Többen a Magyar Párt óriási erkölcsi diadalul tekintik Balás belépését, aki lapjában olyan sokszor és olyan élesen támadta a Magyar Párt mai vezetését. A román ellenzéki politikusokat nem érintette kellemezen a Magyar Párt elhatározása. Ezek abból a tényből, hogy a prefektus fogja a románok romániai feladatát helyekre a jelölést megegyezni, a kisebbségi tanács befolyásának biztosítását látják.

Mint érdekesség jegyezzük meg, hogy a Magyar Pártba belépő Balás szenátor szenátori minőségénél fogva a Magyar Párt háromszéki intézőbizottságának hivatalos tagja lesz.

Az udvarhelymegyei székelység állást foglalt az iskola elrománosítása ellen

Pár nappal ezelőtt írta meg az Ujság, hogy a székeljudvarhelyi iskolákat a hatóság gyors iramban romanosítja. Még a múlt évben megkezdődött a városi magyarnyelvű óvódt, az idén pedig az állami fiú és leány magyar tannyelvű elemi iskolát olvasztották be a román tannyelvűbe. Hasonlóan most érte az állami magyar tannyelvű polgári leányiskolát is, amelyben fokozatosan töltik románul a tanítási nyelvet. A múlt évben megszűntetett óvoda helyébe az állam románnyelvűt állított fel és csak a napokban szűnt meg Székelyudvarhelyen összeépített „Szombatiskola” városrész állami elemi iskoláját is. A román tannyelvű állami liceum felállításakor kijelentették, hogy a VI. VII. és VIII. osztályban magyar lesz a tanítási nyelv s csak az előadások megkezdésekor derült ki, hogy a magyar nyelv rendkívüli tantárgyként szerepel, melynek nem volt kötelező a hallgatása. Arról is beszámoltunk, hogy a vármegye állami elemi iskolájánál lévő tanárokat szintén regátról hozott tanúkkal csereleik ki.

A kézzelfogható romanosizási akció nagy fel-tűnést keltett az egész vármegyében és gyors védekezést tett szükségessé. Evégből a Magyar Párt udvarhelymegyei tagozatának végrehajtó bizottsága rendkívüli ülést tartott. A gyűlésen állást foglaltak a székeljöldi magyar iskolák és a magyar oktatásügy érdekében és egyöntet-tően azt a határozatot hozta a végrehajtó bizott-ság, hogy a romanosizási akciót bejelentő a párt képviselői a városban a kézzel, hogy ellene illetékes helyen érdeket emeljen, mert ez akció nemcsak a románosítás és fájalmas a kilenven százalékos kisebbségi székelysége nézve, hanem törvénybe is ütközik. A kormány annak idején azzal tagadta meg az államsegélyt a felekezeti iskoláktól, hogy kötelezettséget vállalt magyar tannyelvű iskolák felállítására. A valóság azonban az, hogy még a felállított magyar tannyelvű isko-lákat is megszünteti.

Mit is olvashatnak el a mai lányok? ...

Hogyan látja a hivatalos Franciaország a modern lány lelkét. Táncolni, — avagy olvasni Madame Bovaryt?

— Az Ujság tudósítójától. —

(Kolozsvár.) Csodálatos, hogy a különben igen liberális szellemű, felvilágosult Franciaországban milyen szűklátókörűek és prüd módon elfogultak éppen azok az emberek, akik a jövőbeni nemzedékek fejlődésének termő helyei állanak, díszes pozícióban. Az előkelő francia irodalmi lap, nagyszabású, nyilvános aukción szótaltatta meg a fenti kérdésben a francia irodalom, tudomány és politika kiválóságait s az elhangzott előkelő nyilatkozatok furese fényt vetnek, nem ugyan a problémára, — hanem a nyilatkozók szempontjainak problematikusságára. A mai modern lányok nevelésének kérdése interzaciális kérdés s így nem látszik egészen érdektelenségek, ha foglalkozunk az elhangzott nyilatkozatokkal mi is.

Rózsás múlt és tövises jelen

Anyáink és nagyanyáink rózsaszínű ifúsága úgy telt el, mint egy üveghezzi virág álma. Védetten minden vihartól, elzárva minden realitástól nevelkedtek ők egészen addig, míg megjelent a regényhősnék látott rózsavag és ezzel lezárult a fejezet. Én nem tudom, de ilyenkor mindig Maupassant megrázó regénye, az „Egy élet” jut az eszembe: egy nagy és végzetes zuhanás jön a rózsavag megjelenése után leggyakrabban. A mai lányok már kevésbé vannak virágházakba elzárva. Néha nincs is üveghezzi: a mai megélhetési viszonyok kényszerítő befolyása alatt nagyon is korán ismerik meg az élet rideg realitását s midőn maguk keresik meg a kényerüket, egész joggal követelhetnek maguknak több szabadságot életben. Amint tudjuk, azt meg is teszik. Az élet nagy iskola s az életbe kilépett mai modern lányok már nem a regényekből tanulják megismerni az életet, hanem saját tapasztalataikból, tanulságaik alapján.

Ennek ellenére azonban számolnunk kell az olvasmányok szuggesztív hatásával, a könyvek hatóerejével is, melyek több-kevesebb nyomot hagynak az érzékenyebben reagáló lelken. A könyv, a nyomtatott betű itt is, ott is csak előbukkan, az elvitathatatlan; s mindez nemcsak épít, hanem rombol is. Van-e könnyebben összezúzható valami, mint a leánylélek? Itt vetődik tehát fel a kérdés: olvashat-e a mai modern fiatal lány minden könyvet csak azért, mert vételezni akarja magát a veszélyek ellen; mert ismerni akarja az életet a maga valóságában, hogy aztán könnyebben védekezhessen ellene?

„Igen nagy a veszély”

Ha nem tudnánk egész bizonyosan, nem mernénk leírni, hogy franciák adják az alábbi válaszokat. Dubois francia kardinális:

— Hova is gondol Ön?! Semmi esetre sem szabad fiatal lányok kezébe válogatás nélkül adni a könyveket... Különösen regényeket!... A mai regények alakjai sohasem éltek, sohasem élnek; természetes, hogy az ilyen regények olvasása után hamis impressziók maradnak a fogékony leánylelkében... Pedig fiam, — mondotta az ősz főpap — semmiesem törekezőbb, finomabb, mint a fiatal lány lelke...

Maurice Dounay, a francia Akadémia egyik cserfalévelesfrakku halhatatlanja a következő szöveg:

— Ó, ha nékem volna egy leányom!... Mindenesetre végtelenül boldoggá tenné a tudat, hogy szereti a könyveket.

Itt kissé végigsimította kopaszodó tarkóját a híres filozófus:

— Én magam is bizonyára erőltetném, hogy még jobban megkedvelje — először természetesen is a filozófusokat (ő, sancta simplicitas!), aztán a történelmi műveket, ... no és, hát végül a regényeket is... Hiszen érthető, nemde...?

Az Institut Catholique rektora, Baudillart:

— Igen nagy a veszély, sőt az a lehető legnagyobb veszély, ha a fiatal lányok teljes szabadságot és figgetlenséget élveznek az olvasmányaik terén. Veszély az először is azért, mert gondolkodásukat, fellegüket hamisítja meg és a szisztematikusan kacsintóan végül is elhagyatva találják magukat. Veszély továbbá

azért is, mert erkölcsi érzéküket esökkenti, ami pedig a nő lelkének virága... Ahhoz, hogy az életben reánk várakozó veszélyek ellen védekezzünk, nem feltétlenül szükséges mindent megismernünk...

Louis Marin képviselő szerint a lányok végleges nevelése ugyanis a férj dolga: nem érdekes problematikussá tenni s amiatt végül Léon Bérard volt kultuszminiszter mondja: inkább olvassák el a lányok százszor Flaubert: Madame Bovary-ját, semmint egyszer is táncolni menjenek... Voilà!

Mit szólnak hozzá az áldozatok

...Ha ugyan áldozatok. Hiszen tudjuk, hogy a mai modern lányok először is fűtyülnek a nevelésügy apostoli férfiainra. Másodszor pedig úgy élnek 75 százalékban, ahogy nekik tetszik, — illetve, ahogy anyagi viszonyaik engedik. Téli tánc, sport, flört; nyáron ugyanez fordított sorrendben. Olvasnivalók? Mindent, de legfőképpen a titalmasokat! Emlékezem jól, Viteor Marguerit, „La garçonne”-járól legelőször egy tizenhatéves lányismerőstől hallottam, aki — ugyan elítélte a regény tulzást, — de föltétlenül az egyenjogúság hívének vallotta magát... Megvallom: igen józan, higgadt fiatal nőnek ismerem, hogy úgy mondjam: nincs tudomásom róla, hogy a regény elolvasása után meg-

próbálkozott volna a legényélet gyönyöreivel... Megdöbbentő egy kissé, hogy míg nagy házag tántog a múlt s a jelen generáció között: valószínűleg ez az oka annak a rövidlátásnak, melyről a fenti nyilatkozatok tanuskodnak. Visszabeszélek a multha. Avagy nem úgy hatnak, mintha a Le Matin 1890. évfolyamából szedték volna elő?

Hézag, nagy hézag tántog a két generáció között s midőn arról van szó, hogy a nők felveszik a szabad versenyt a társadalom minden foglalkozási terén a férfakkal, midőn arról van szó, hogy a jövő háborújában aktív szerep vár már a nőre is, nem szabad Olike kisasszonyt olvastatni csak azzal a fiatal lánnyal, aki már saját szemével kezdi látni a világot. A jövőben, egyenjogúsult nő típus kiválasztódása társadalomunkban bizonyára nem olvasmányai alapján fog kizárólag megtörténni. Tekintve pedig azt, hogy immár szabad a verseny: hulljon a gyenge. A szubintelligens nő anyánság sem való.

Halad a világ: de mégis csak furese, hogy midőn éhesek vagyunk, táplálékunk érezzük szükségét, a modern Franciaországban lelki-szükségnek érezzék annak megvitatását, hogy — vajjon jót tesz az étvágyának a szaloncukor. Uraim, csak a gyomor legyen egészséges!

Jakab Géza.

Óriási tüzvész pusztít a petróleum-telepeken

Tegnap egy új szenda borult lángba. Oltás ágyuzással

Az amerikai angol részvénytársaság tulajdonában lévő morenói petróleumszonda egésze már hetek óta állandóan tart. A megkísérelt különféle oltási módszerek mind sikertelenül végződtek, sőt legutóbb, amikor ágyuzással akarták elfojtani a tüzet, az ágyugolyától átluggatott petróleumkútból még elemibb erővel tört ki a tűz.

Legutolsó jelentések szerint az elhibázott oltási kísérlet következtében újabb tüzt ütött ki az égő szonda közelében. Tegnap reggel eddig még pontosan meg nem állapított közvetlen ok miatt a Creditul Miner tulajdonát képező ötvenedik számú szonda is kigyulladt.

ladt. A telepen irtózatoss pánik tört ki, mert attól tartottak, hogy a tűz áttérjed a szomszédságban lévő és körülbelül kilencven vagon kőolajat tartalmazó tartályok tartályára is. A megfeszített mentési munkálatok azonban ha nem is vették teljesen elejét a veszedelemnek, a tűz továbbterjedését megakadályozták. A telep egész tüzelőssága a veszélyeztetett helyre vonult, sőt azoknak egy részét is idevonalták, akik a régi tűznél dolgoztak. A kár eddigi megállapítás szerint meghaladja az öt millió jelt, ami azonban egyre növekszik, mert a tűz még most is tart.

Robbanás a borsheimi vegyigyárban

Négy halottat huztak ki eddig a romok alól

(Wiesbaden.) Megrendítő katasztrófáról ad hírt egy szűkszavú távirat, amely Németország egyik igen fontos vegyipari gyárvállalatában történt. Tegnap reggel a Borsheim melletti nagy vegyigyár kísérleti vegyész a laboratóriumában robbanó anyagokkal végzett kísérleteket. A vegyészmezők kezéből véletlenül kiszuszott a robbanó folyadékkal telt tüvegombk s a többi már kikészített preparátumok közé esve hatalmas detonációval felrobbant.

A környékbeli lakosság, mely meglehetősen sürta lakik kis munkásházákban a vegyipari vállalat körül, délelőtt tizenegy óra tájban lett figyelmes a robbanás robajára. Csakhamar futó alakoktól lett népes a környék és riadt munkások szaladtak a szerencsétlenség színhelye felé. Akkorra már a gyáregületek között hatalmas lángokban állott a laboratóriumi pavillon.

villon.

Megfeszített erővel indultak meg a mentési munkálatok. A vegyi gyár a legmodernebb biztonsági készülékekkel volt felszerelve s csak így lehetett elérni, hogy a tűz a többi épületekre át ne terjedjen. Délután háromra sikerült is annyira lokalizálni a tüzet, hogy a többi épületeket a további robbanások veszedelme már nem fenyegette. A mentők nyomán a katonaság is kivonult s egyöntetű terv szerint fogtak hozzá a legett épületrész átvizsgálásához. A robbanás pillanatában öt munkásno tántorított a kísérleti telepen, melyek közül négynek teljesen átsezsenedett holttestét már eddig meg is találták. Sem a kísérletet végző vegyészmezők, sem pedig a hiányzó ötödik munkásno holttestére mindeddig nem akadtak rá. A vizsgálatot bevezették.

Két férfit ölt meg egy asszony, hogy lánya hozzájusson a vagyonhoz

Az ismeretlen éjféli látogatók

(Boroszló.) A város lakosságát titokzatos bűntény tartja szokatlan izgalomban. Boroszló villanegyedének külső szélén feküdt Rosen nagyhirű tudós botanikus nyaralója s a járókelők reggel nyolc óra tájban izgatott segélykiáltásokra lettek figyelmesek, melyek a tudós villájából hallatszottak. A villa belsejéből egy idősebb, dult arcnő rohant elő s izgatott, szakadozott szavakkal adta elő, hogy gazdája odabent meggyilkolva fekszik hálószobája padlóján, az egész szoba esupa vér.

Csakhamar megérkezett a rendőrség is s gyilkosság színhelyére. A nyomozó hatóságokra itt újabb meglepetés várt: a tudós egyetlen albérletjét, egy Stock nevezetű cipésmestert ugyancsak meggyilkolva találták meg a szobájában. Mindkét holttesten súlyos és kemény tárgyól eredő ütéseket konstatait a bizottság rendőrorvosa s csakhamar meg is állapították, hogy a halálos sérüléseket az ismeretlen gyilkos

rendkívül súlyos kalapáccsal ejthette az áldozatain.

A nyomozás részleteinek összegyűjtése után, vasárnap délután folyamán a gyilkosság gyanúja Rosen házvezetőnőjére irányult; ugyanarra az öszes hajú nőre, aki segítségért sikoltozott a reggel. Megállapították, hogy a házvezetőnő leányát a tudós professzor alig néhány hete mult, hogy adoptálta s valószínűleg látszik az a föltetés, hogy tettét a vagyon mielőbbi megszerzése miatt követte el. Ezzel szemben az asszony azt adja elő vallomásában, hogy késő éjszaka ismeretlen emberek hatoltak be a villába. Tekintve, hogy a késői látogatók a rendőrségre hivatkoztak, ő készséggel nyitott ajtót nekik. Így történhetett a gyilkosság: eltávozásukról semmi közelebbit nem tud.

A boroszlói rendőrség bűnügyi osztálya erőies nyomozást vezetett be a rejtélyes bűntény felderítésére.

UJSÁG

— **A spanyolok is Abd el Krim is offenzívára készül.** Párisból jelentik: Tetuanból érkezett jelentések szerint a spanyol csapatok tíz napon belül abban a helyzetben lesznek, hogy megmenekíthetik az offenzívát a rifek ellen. A bolsevista agitáció következtében Tuniszban a dokkmunkások sztrájkba léptek. A hatóságok mindent megtettek a sztrájk elfojtására. A Times értesítése szerint a dzsebal törzsek, amelyek eddig semlegesen viselkedtek az ügyekkel szemben, Abd el Krim, propagandája következtében a felkelőkhez csatlakoztak és teljes erővel készülődnek a napokban meginduló offenzívára.

— **Mit csinált Petrescu Comnen Székelyudvarhelyen?** Székelyudvarhelyi tudósítónk jelenti: Köztudomás szerint Petrescu Comnen székelyföldi körútjában Székelyudvarhelyen is megfordult, de ottani szerepléséről ezideig semmit sem közölt a hírkronika. Ennek az a magyarázata, hogy Petrescu Comnen, amikor július 31-én a késő délutáni órákban autójával a városban váratlanul megjelent, rövid pihenés után este egy hirtelen rendezett szűk körű banketten vett csupán részt, melynek végeztével, miután a megértésről néhány pohárköszöntő hangzott el, másnap elutazott. Tudomásunk szerint azonban magyarpárti politikusokkal kisebbségi sérelmi ügyekben nem folytatott megbeszéléseket.

— **Tatarescu miniszter politikai körutát tesz a Székelyföldön.** A Rapid távirati iroda jelenti: Tatarescu belügyminiszter a napokban a Székelyföldre fog utazni, ahol fontos, a magyarságot érdeklő politikai kijelentéseket fog tenni. Ez alkalommal fel fogja olvasni egy a Brassói Lapokhoz közelálló egyén nyilatkozatát, amely a Brassói Lapokat erősen kompromittálja.

— **A Kath. Népszövetség gyűlése.** Az Erdélyi Római Kath. Népszövetség Dr. Betegh Miklós elnöke mellett a mai napon tartotta rendes havi gyűlést. A gyűlésen jelen voltak dr. Karácsonyi János c. püspök, Zomora Dániel gyulafehérvári püspök-helyettes, dr. Imrik Zoltán és dr. Balázs András prelátus kanonok, dr. Gyánfás Elemér, dr. Incevény-Joksmann Ödön, Tóth Balázs, László Endre és dr. Zombory László ügyv. igazgató. Az intéző bizottság tagjai örömmel üdvözölték dr. Betegh Miklós elnököt, abból az alkalomból, hogy hosszabb betegségéből teljesen felgyógyulva ismét részt vesz a Népszövetség munkájában. Dr. Zombory László ismertette a Népszövetség és a Gazdák Biztosító Társaságával kötött szerződés ügyét, amelyel kapcsolatosan az intéző bizottság beható tárgyalás után a szükséges lépések megtételével az igazgatót bízták meg. Elhatározta az intéző bizottság, hogy a szervezkedés intenzívebbé tétele érdekében felkéri az egyházmegyei főhatóságokat az egyházmegyei igazgatói állások betöltésére. Az intéző bizottság elhatározta, hogy ha a rendes évi nagygyűlés az idén el is marad, azért a Népszövetség évi közgyűlését az ősz folyamán megfelelő keretek között megfogja tartani.

— **Súlyos baleset az újpesti iskolaépítésnél.** Budapestről jelentik: Az újpesti iskola építésénél súlyos baleset történt, amelynek három súlyos és több könnyebb sebesültje van. A nyomozás megállapításai alapján letartóztatott Koch János ácsipallért, aki az állványok elkészítésénél munkavezető volt. Bebizonyosodott ugyanis, hogy az állványok építésére nem fordítottak elég gondot és hogy spóroljanak, elbocsátották a szakértő munkásokat, akik helyett hozzá nem értő napzármosokat vettek fel. A szerencsétlenül jártak valamennyien munkások voltak, akik most kártérítési pert indítanak a vállalkozó ellen.

— **A katolikus státus igazgatótanácsai álése.** Az erdélyi róm. kath. státus igazgató tanácsa tegnap délután Jósika Gábor báró elnöke alatt ülést tartott. Az igazgatótanács tanügyekkel és építkezési ügyekkel foglalkozott. Dr. Patay József kolozsvári kegyesrendi gimnázium igazgatójának rendfőnökké választása következtében az igazgatótanács az új igazgató kinevezéséig helyettesítésével dr. Biró Vencelt bízta meg.

— **Szigorított zárórarendeleket léptettek életbe Szatmáron.** Szatmári tudósítónk jelenti: A szatmári prefektúra a XVI. hadosztály parancsnokságától rendeletet kapott, amely kimondja, hogy a hadizóna területébe tartozó Szatmáron este kilenc óra után tilos az utcákon való járkálás és csupán hivatalos személyeknek és erre külön engedéllyel bíróknak van engedélyezve uccán való közlekedés. Tekintettel arra, hogy Szatmár nem tartozik a XVI. hadtest közvetlen parancsnoksága alá, a prefektúra a rendeletet még nem léptette életbe. Illetékes helyen kijelentették az „Ujság” tudósítójának, hogy minden valószínűség szerint tévedésről van szó és a szatmármegyei hatóságok ezirányban már felvilágosítást is kértek a hadtest parancsnokságától.

— **A kamarai választásokra ingyen utazhatnak a mezőgazdák.** Jaszi jelentések szerint a mezőgazdasági kamarai választásokkal kapcsolatban a parasztpárt és a nemzeti párt ottani tagozatai között keletkezett konfliktus teljesen elintéződött. A két párt így közös listán vesz részt a választásokon. A közlekedési miniszter egyébként elhatározta, hogy a kamarai választások időtartama alatt a mezőgazdák teljesen ingyen utazhatnak a vonatokon a szavazási központokba. Az erre vonatkozó rendeletet már ki is adták.

— **Ezer politikai fogoly éhségstrájkba lépett Bulgáriában.** Szóliából jelentik: Hivatalosan meg nem erősített hír szerint a bolgár kommunista foglyok közül több, mint ezer elítélt éhségstrájkba lépett. Elkecserezett lépésüknek indoka az a rendkívül szigorú bánásmód, melyben őket fogságukban részesítik.

— **Unatkozik a halálra ítélt Lédererné.** Budapestről jelentik: A halálra ítélt Lédererné az utóbbi napokban mind idegesebben viselkedik. Arról panaszodik, hogy az unalom megőrli az idegeit és ezért kézimunkához való anyagot kért. A fogházfelügyelő azonban ezt a kérést megtagadta, mivel attól tartanak, hogy a tüvel és ollóval kárt akar tenni magában. A törvényszék ügyének felelősségi tárgyalását novemberben kezdi meg.

— **Fiatalkori tolvajbandát leplezett le a temesvári rendőrség.** Temesvári tudósítónk jelenti: A temesvári rendőrséghez már pár hét óta kisebb lopásokról érkeznek feljelentések, amelyeknek tetteseit eddig nem sikerült kézrekeríteni. Hosszas nyomozás után a rendőrség letartóztatott egy tizenegy tagból álló fiatalkori tolvajbandát, akik a tanítóképző épülete mögötti szalmakazlakban ültették fel tanyájukat. Valószínű, hogy az utóbbi idők sorozatos lopásait ők követték el, mivel legutóbb is a gyárvárosi mozi villanykörtéit tüntették el. A fiatalkori gonoszlovák a vallatások során eddig már több betörést be is ismertek.

— **Halálozás.** Dózsa Miksa mérnök, nyugalmazott vasúti főfelügyelő életének 83-ik évében elhunyt. Temetése ma 13-án délután négy órakor lesz a Gyulai Pál ucca 20. számú gyászházban.

— **Elűzte a vonat.** Szatmári tudósítónk jelenti: Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap hajnalban a szatmári állomáson. Mihailescu Gheorghe felsőbányai lakos felesége a harmadik vágányon várakozott a 429. számú vonatra. Az asszony a sínparhóz olyan közel állott, hogy az állomásra berobogó vonat mozgónya ruháját elkapta s a szerencsétlen asszonyt tíz méter távolságra magával vonszolta. A vonat kerekai jobb kezét levágták s fején oly súlyos zúzódásokat szenvedett, hogy a vonat megállása után eszméletlenül állapotban szállították be a kórházba, felépüléséhez kevés a remény.

— **Szerelmi dráma Szatmáron.** Szatmári tudósítónk jelenti: Sziogyártó János nagybányai kereskedő már régebbi idő óta különült feleségétől, Rádai Margittól, aki férjét iszákossága miatt kénytelen volt elhagyni. Az asszony varrodát nyitott Nagybányán és szorgalmas munkájával tisztességesen eltartotta magát együtt négy gyermekével is. Férje, aki különben nagyobb vagyonnal rendelkezik, többször próbált kibékülni, amiről az asszony azonban hallani sem akart. Kedden délután Sziogyártó újból megjelent feleségénél, javulást ígért és kérte az asszonyt, hogy térjen vissza. Az asszony azonban visszautasította, mire Sziogyártó revolvert rántott elő és keresztül lötte felesége vállát, azután mielőtt még megakadályozhatták volna, szíven lötte magát. Mindkettőjüket kórházba szállították, ahol a férj nemsokára meghalt; az asszony sebesülése könnyebb természetű.

— **Meg akarták lincselni a karánsebesi vagyonszerzési közgyűlési elnököt.** Temesvári tudósítónk jelenti: A karánsebesi vagyonszerzési közgyűlésén Orzescu elnök pártja a választói listából minden megokolás nélkül kihagyott kétszázötven, az ellenpárt-hoz tartozó szavazásra jogosult egyént s ennek a mánovernek a segítségével százkilencven szavazattal százötvenhárom ellenében a maga jelöltjét juttatta győzelemre. A felháborodott ellentábor Popa választási elnököt megakarták lincselni és csupán a rendőrség mentette meg a tömegharag súlyos következményeitől.

— **Bratiannu Vintila hivatott elsimítani a német-román konfliktust.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszteriumban ma délelőtt értekezlet volt, amelyen a német-román konfliktus ügyében tartottak fontos megbeszéléseket. E megbeszéléseken azonban nem döntöttek érdemlegesen, mert a pénzügyminiszter úgy intézkedett, hogy a konfliktusra vonatkozó összes iratokat küldjék el neki a franciaországi Royalba, ahol jelenleg nyaral.

— **Consum-benyér izletes, tiszta, egészséges.** Főterakat: Strada Regina Maria 11.

— **Megszökött egy konzul.** Berlinből jelentik: Herzberg bolíviai konzul, aki merész spekulációs ügyleteivel közismert alakja volt a német pénzügyi életnek, megszökött. Óriási összegű adósságokat hagyott hátra. A hatóságok megtették a szükséges intézkedéseket a spekuláns konzul kézrekerítésére.

— **A fényképezés centennáriumaiban tilos fotografálni Székelyudvarhelyen.** Székelyudvarhelyi tudósítónk jelenti: A székelyudvarhelyi millenáris emlékoszlop lebontása megkezdődött. Az erős állványépültre erősített csigák már le is emelték az alapzatról a több mézányi márványoszlopot, melyet talapzatával együtt, mialatt „lépítették”, egyik polgárnak gimnázista fia fényképezett. Éppen fűrésztöbén volt a lemez, amikor lakásán megjelent a rendőrkommiszár egy detektiv kíséretében s a lemezt el kobozta, mert ugymond, nem szabad a szobrot fényképezni.

— **Befejezték a tatárbanari felkelés kivizsgálását.** Bukarestből jelentik: A kiseneyi hadbírószág befejezte a vizsgálatot a tatárbanari felkelés ügyében és az aktákat áttette a katonai ügyesszékhez. A tárgylást augusztus 24-re tűzték ki, amelyen összesen háromszáznolcvanhat vádlott s az eddigiek szerint mintegy nyolcszáz tanu és informátor kerül kihallgatás alá. A vádlottak közül kétszázan jelenleg is letartóztatásban vannak. Bírószági vélemények szerint a per több hónapig fog eltartani. Hivatalos körökből származó jelentés az mondja, hogy a vádlottak legnagyobb része bolgár, orosz és látván s nincsen közöttük egyetlen becsarabiai paraszt, vagy zsidó sem.

* **Elvesszett a Szt.Jánoskúttól** — Monostori utvonalon — Rotácia-autón vasárnap este 8—9 óra között egy levéltárca, benne Molnár Adalbert névre szóló arképes vasúti igazolvány; megtalálóját kéri az igazolványoknak kiadókba juttatására, hol illő jutalomban részesül.

* **Egy ireda- vagy műhelyhelyiség kiadó.** Piata Unirii No. 18. Cluj.

* **Antikvitások, műtárgyak, porcellán, üveg, ezüst, ókszerék, szőnyegek stb. értékesítése érdekében a „Nyugdíjasok Szövetkezete”** szeptember hó elején kiállítást rendez, melyre eladó tárgyakat bizományba vesz. Bejelentések Jókai ucca 23. sz. alatt a régiség-üzletben elfogadtnak e hó folyamán.

* **Őn szép lesz,** ha a csodás hatású Földes Margit krémet használja. Csodás hatású arcszépítő és fínomító a Földes Margit crème. Zsírattalan, ártalmatlan, rögtön szépíti a világhírű Földes Margit crème.

* **Értesítem a nagyérdemű közönséget,** hogy üzletemet Wesselényi-utca 3. szám alul Fötér 18 sz. alá helyeztem át. Ioan Rat órák és ékszerész.

* **Friedmann könyvkereskedése** Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26. Szépirodalmi és tudományos művek előnyös bevásárlási forrása. Mezőgazdasági és műszaki könyvek. Postai megrendeléseket jutányosan és gyorsan teljesít. — Telefonszám 7—86.

Dr. Biró gyógyszerész Átköltözött a Piata Unirii 6. szám alól a Piata Unirii 4. szám alá.
(Mátyás király-tér)

Feltáldtam a legelőcsőbb ajándékokat bevásárlási forrást
BABITS ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZNÉL
(Főpostával szemben).
Aranyat, ezüstöt és drágaköveket a legmagasabb áron vált be

Új őszi és téli, férfi és női divatlapok
nagy választékban és olcsón kaphatók
KIRÁLY JÁNOS
KÖNYVKERESKEDESEBEN
Cluj-Kolozsvár, Fötér (plebánia épület).

Érdekeltek tudomására hozzuk,
hogy kedvező feltételek mellett
hosszu lejáratu pénzkölcsönök folyósíthatnak több esztendőre is — Feltételek megtekinthetők **LLOYD KERESKEDELMI VÁLLALATNÁL**, volt Széchenyi-tér 4. emelet. Ez ügyben érdeklődő ügyfeleinknek csakis 9—10 és 3—5 óra között szolgálunk felvilágosítással. Tel. 10-15.

UTOLSÓ DIVAT
szerint nagyon
szép, elegáns és
olcsó ruhákat készít
ÁRON DÁVID
CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 32.

KÖZGAZDASÁG

RODALOM ÉS MŰVÉSZET

Továbbra is érvényben maradnak a magas vámraktár- és fekbérek

Evénte több millió lejébe kerül Endrey és Bánság fogyasztóinak a CFR. azon rendelkezése, hogy a vám-
költségekkel érintett áruk ugyanolyan raktárbért és fekbé-
rét fizetnek, mint a belföldi áruk. A belföldi áruk-
nak a raktárban bevertetése sokszor indokoltá teszi
a magas fekbér-bérségokat, de indokolatlan és sérel-
mes ez az intézkedés a vámárúkkal szemben, mert
utóbbi esetben a vámhivataltól késedelemkedése az
okai legtöbbszór annak, hogy az áruk a fekbérmentes
időn túl is raktáron maradnak.

A kereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi
érdekeltségekkel karöltve mozgalmat indított a lehe-
tetlen állapot megszüntetéseért s indokolt memoran-
dumban kérte a CFR. igazgatóságát hogy a sérelmet
orvosolja. A CFR. vezérigazgatóság válasza e me-
morandumra, most érkezett meg, amelyben a kért el-
utasítja azzal az indoklással, hogy a vasút nem ren-
delkezik kellő befogadókapacitással raktárakkal s
emiat az áru sürgős elszállítását emiatt érdekli, hogy
az újonnan érkező áruk elhelyezhetők legyenek. A
közvetlenség sem redukálhatja, mert a vámárú
rendszerint külföldi vagonokban érkezik s ha kellő
időben nem ürítik ki, a CFR. nek magas bért kell fi-
zetnie. Megállapítja, hogy az áruk raktáron beverte-
tésének főleg a kereskedők az okai, s végül utal rá,
hogy a magas fekbérek, amelyek a szállítók a keres-
kedőknek felszámítanak, nem mind kerülnek a CFR.
pénztárába, hanem a szállítók zsebébe jutnak. Befe-
jeztül közli a kamarát, hogy ezeket az anomá-
liákat kiküldeti azáltal, hogy a pénzügyminiszte-
riumtól vámszabadraktári jogot kér s az árukat vá-
molásra e vámszabadraktárba szállítja.

Ami a CFR. igazgatóság első indokát illeti, t. i.
hogy a CFR. nem rendelkezik kellő befogadókapa-
citású raktár felett nem tartjuk helyesnek, mert
a bajon régóta segíthetett volna a raktárhelyiségek
kibővítése által. A magas fekbérekkel befolyt milliók-
ból az elképzelhető legmoderatebb raktárakat épít-
hették volna. A második indok, amely szerint a pénz-
hiány miatt hagyják a kereskedők áruikat fekbérbe
adni, sem állhat meg a helyén, mert a pénzügyminis-
ter sem a kereskedők az okai s ilyenkor a CFR. mint
állami intézmény a fekbérek mérséklésével kellene.

Újabb zárórarendelet. A munkaügyi miniszte-
rium a munkaszüneti törvény alkalmazására vonat-
kozólag a következő újabb rendelkezéseket léptette
életbe. A gyümölcskereskedők és péküzletek nincse-
nek alávetve a köteles zárórának. Egész nap nyitva
tarthatnak. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt azon-
ban csak tíz óráig. Abban az esetben, ha a gyümölcs-
és kenyérgyárak egyéb árucikkeket is árúsítanak, a
megszigorított zárórarendszim alá tartoznak. Ugyan-
ezek a rendelkezések vonatkoznak a sátoros kereske-
dőkre és a házaló gyümölcsárusokra is. A sörleraka-
tok és a kenyérsütődék vasár- és ünnepnapokon dél-
előtt tíz óráig szállíthatnak a közfogyasztás céljaira
sört és jeget, illetve kenyeret.

Nem lesznek többé vagondezsalmások. A vasúti
vezérigazgatóság konstatálva azt, hogy az áruval
megrakott vasúti kocsi megdezsálmása rendszeren
ugy történik, hogy azt a sint távolítják el, amelyen
a vagon ajtaja gördül, elrendelte, hogy a festett ko-
csik ezután az ajók gördülő kerekén is leplombáltas-
sanak.

Terméseredmények. A csikmezei termésjelen-
tések alapján a következőképp alakul: Őszi buza sárga
érésben van, legtöbb helyen aratják. A várható ter-
més hat mm. katasztrális holdankint. Tavasz buza-
ból öt és fél métermázsza várható. Arpa megadja a
hat métermázsát. Zabban öt és fél mm.-ra van kilátás.
Burgonya virágzik, az utóbbi időben sokat javult.
A borsó jó termésre nyújt kilátást. Paszuly
gyenge. Az állategészségügy a sertésbetegségtől elte-
kintve, kielégítő. Temesmegyei deltai járásában a ter-
méseredmények a következők. Őszi buza nyolc mm.,
tavaszi buza öt, arpa kilenc, zab hat, tengeri tizenöt,
burgonya hatvan, takarmányrépa 220 métermázsza
kat. holdankint. Dehánny gyenge, de sokat javult, ta-
karmányneműek, gyümölcs kielégítő.

Szeptember elsejére csökkentik a gabonaexport
díját. A legújabb becslés szerint az ország egész bu-
zatermése száznyolcvanezer vagonra tehető, amely-

hogy segítségükre siessen, nem pedig a mai fekbérek
további fenntartásával.

Elismerjük, hogy a szállítók is okai, hogy a ke-
reskedőknek magas fekbérekkel kell fizetniük. A vám-
költségekkel érintett áruk ugyanis rendszerint a szállí-
tók címére érkeznek s emiatt az áru után felmerülő
összes díjak és fekbérekért ők a felelősek mindaddig,
amíg az áru a raktárból nincs elszállítva. Minthogy
az árukat nem mindig maguk a szállítók cégek vámol-
tatják, hanem igen gyakran a kereskedők által vá-
lasztott vámtügynök, a szállítók kötelesek a vámolás
céljából cessionat adni a kereskedőknek, hogy azok a
vámolást eszközölthessék. A cession kiadásával azon-
ban a szállítók nem mentesülnek az áru fekbérért fele-
tőleg, hanem továbbra is ők vannak megterhelve —
mint emezettek — az áru után felmerülő későbbi fekbé-
rékkel is. Ezért a cession kiadásakor rendszerint a
későbbi fekbérek fedezetére a kereskedőtől nagyobb
összeget vesznek be, hogy a későbbi fekbérek ebből
a biztosítékból kifizethessék. Eddig remény is volna
a dolog, hogyha egy-két nagyobb u. n. nemzetközi
szállítócég aztán a raktárbérek kifizetése után fenntar-
maradó összegeket a kereskedőknek mindig ki is fi-
zetnék. Ezt azonban rendszerint szeretik elfelejtetni
s így a kereskedők — akik nincsenek kellőképpen fel-
világosítva arról, hogy e letétből nekik valami vissza-
jár — a teljes letéti összeget számolják el az áru
fekbérére. Abban az esetben pedig, hogyha a keres-
kedő az áru elszállítása után visszaköveteli a differen-
ciát, annyiféle igazolást követelnek, hogy a kereske-
dőknek elmege a kedve a pénz visszakövetelésétől s
inkább ott hagyja pénzét.

A CFR. igazgatóságának a tanácsára, hogy a ke-
reskedelmi érdekeltségek a pénzügyminiszterrel vámsz-
abadraktár engedélyezését kérik, az a válaszuk,
hogy e tekintetben a kolozsvári érdekeltségek a ka-
marával egyetemben már négy álló éve minden el-
képzelhető eszközt megpróbáltak, hogy a pénzügy-
miniszter a vámszabadraktári jogot megadja, azon-
ban eddig még semmi eredményt sem tudtak elérni
sőt, ebben az ügyben ezeltől két évvel még a CFR.
igazgatóságának intervencióját is kérte a kolozsvári
kereskedelmi és iparkamara.

ből hatvanezer vagon buza külföldre szállítható. A
túl magas exportdíjak következtében félő, hogy a fe-
lesleges buza nem kerülhet külföldre. A gabonakeres-
kedők és termelők állandó panasza a kormány
végre arra határozta el magát, hogy a gabonakivitel
illetéket csökkenteni fogja, hogy a román búzát ver-
senyképessé tegye. E kérdéssel az augusztus hó hu-
szadikán tartandó minisztertanács fog foglalkozni.
Bukaresti hírek szerint a mérsékelt kiviteli díjak már
szeptember elsején életbe lépnek.

TÖLTSÉ

Zürichben a lej 270, Párisban 1105.

Kolozsvári devizapiacen a nyugati devizák-
ban szilárdulási folyamat indult meg. Dacára a
lej 270-es zürichi jegyzésének a szilárdulási
tendencia tovább tart, aminek következménye
esetleg már a holnapi zürichi jegyzésben is mu-
tatkozni fog.

Zürich 38'15—38'25, Newyork 194—19450,
London 943—946, Páris 918—922, Prága 5'82—
5'84, Bécs 27'50—27'70, Budapest 367—363, Mi-
lánó 7'05—7'12.

Bukaresti zárlat aug. 12-én. Deviza: Páris
9'12, Berlin —, London 945, Newyork 19350,
Italia 707, Svájc 37'70, Bécs 27'45, Prága 5'75.
Valuta: Napoleon 730, marka 46, léva 1'34, török
font 109, angol font 935, francia frank 960, sv.
frank 38—, olasz lira 720, drachma 310, dinár
320, dollár 194—, lengyel marka 34—, osztr. kor.
28—, magyar kor. 27—, cseh korona 5'75.

Zürichi zárlat aug. 12-én. Berlin 122⁵/₈, Am-
sterdam 20705, Newyork 515—, London 250225,
Páris 240750, Miláno 1860—, Prága 1525—,
Budapest 7255, Balgrád 92250, Bukarest 270—,
Varsó 9350, Bécs 7255—.

„Ördög”

Hegedüs Gyula vendégfellépése nek első színházi estje
a kolozsvári Magyar Színházban

Tulságosan kényelmes lenne diszes, szépen
megírt szavakkal körülmogaini az „Ördög” tegnap
esti előadásának eseményét, csak azért, mert Hege-
düs Gyula világmárkát jelentő alakítása körül tör-
tént meg a játék. A mozdulatok, a szavak kifejtésének
és ki nem ejtésének briliáns technikája, tökéletes
élménnyé alakulása, az a magasrangú művészi al-
kolás, melyet Hegedüs Gyula egyénisége formált meg
egykor a háromfelvonásos Molnár-vígjáték címsze-
repéből, most is, az általunk megszokott keretek kö-
zül természetesen jóval kiemelkedő iskolapéldáját
adta annak az ősi színpadi igazságnak, mely szerint
nem a színészhez kell jó szerep, hanem jó szerephez
a színész. Létezik egy színpadi intuicio is, melynek
ideg-remegése megérzik a játék tempóján, lükteté-
sén; ez a láthatatlan idegszálhálózat fűzte Hegedüs
Gyula „Ördöge” köré a játék szereplőit lefokozott
ambícióju teljesítménybe.

Baróti Erzsébet Jolán szerepében szép és a második
felvonásban kiemelkedően színes alakítást adott. Ke-
mény Istványa tulságosan akarattalanul látszott ah-
hoz, hogy megérdemelje Jolánt; legjobban az első
felvonás revolver-jelenetében közelítette meg szere-
pét. Az epizód szereplők is mindent elkövettek, hogy
megfelelő módon illeszkedjenek be a darab hangula-
tába.

A nézőteret zsufolásig töltötte meg a közönség,
sajnos, még előadás közben is. Ugy látszik sokan
vannak, akik még ma is raisonból késnek el. Az a
diszkrétan letompított taps azonban, mely a felvonás-
közökben többizben szólította ki a vendég szereplő
művészt a függöny elé, kifejezően adta vissza Hege-
düs Gyula művészetének fascinálo erejét.

A kolozsvári Magyar Színház heti műsora:

Csütörtök: A csirkefogó. (Ujdonság, negyedszer. He-
gedüs Gyula vendégjátékával. Sorozatszám: 298.)
Péntek: A hattyu. (Hegedüs Gyula és Táray Ferenc
vendégjátékával. Sorozatszám: 289.)
Szombat d. u. 4-kor: A főpénztáros ur. (Ujdonság,
3-adszor. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám:
300.)
Szombat este fél 9-kor: Antónia. (Hegedüs Gyula
bucsfülfélépésével. Sorozatszám: 301.)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Délbáb. (Mérsékelt helyárrak-
kal. Sorozatszám: 302.)
Vasárnap este fél 9-kor: Asszonyáldozat. (Táray Fe-
renc fellépésével. Sorozatszám: 303.)
Hétfő: Buzakalász. (Táray Ferenc fellépésével. Soro-
zatszám: 304.)

A színházi iroda hírei

Hegedüs Gyula vendégjátéka. Csütörtökön este a
Csirkefogó c. ujdonságban folytatja Hegedüs Gyula
óriási sikert vendégjátékát. Pénteken a Hattyu-ban,
Molnár Ferenc színművében fogja Jácint atya szere-
pét játszani. Ugyanebben az előadásban Táray Ferenc
is fel fog lépni a tanár szerepében. A Hegedüs Gyula
bucsfülfélépése szombaton lesz, amikor az Antónia Ko-
vacsy Bélát fogja játszani.

Machula Tibor hangversenye. A Machula Tibi ne-
ve valószínűleg fogalom a művelt nyugaton. Ez a 13
éves kolozsvári származású csodagyermek meghídi-
totta már Bécs, Budapest és Miláno legfőbb színhá-
zait. A világvárosi lapok sajtója az elragadtatás
hangján ír a csodagyermek eseményéről. Megálka-
pítják, hogy ott tart már ma, ohová a világot járó
nagy művészek egy hosszú élet derekán tudtak el-
jutni. Ezt a csodát alkalma lesz hallani és tapasztalni a
jövő hét keddi estéjén a kolozsvári közönségnek. A
Magyar Színház igazgatóságának sikerült a kis Ma-
chula Tibit egy esti koncertre megnyerni. A keddi
este igazi ünnepe lesz azoknak, akik a komoly zenét
szeretik. Holnap közölni fogjuk gazdag, egész estét
betöltő programját. A zongorakíséretet Hermann
Katica fogja ellátni. A Machula Tibi koncertjére kivé-
telesen már pénteken reggeltől lehet elővételi díj nél-
kül, mérsékelt emelt helyárrakkal a jegyeket meg-
vásárolni.

Olcsó helyáras délutáni előadások. Két délutáni
előadás lesz még ezen a héten a Magyar Színházban:
Szombaton, amikor a Főpénztáros ur című új francia
vígjátékot s vasárnap, amikor Vajda Ernő Délbáb-
ját adják.

ÜZLETÁTMELYEZÉS

JANKY SZÜCS ÚJ ÜZLETHELYISEGE CAL. REG. FERD. (WESSELEI-U.) 17.
SZÓRMÉK, BUNDÁK, LEGOLCSÓBBAN BESZERELHETŐK

SPORT.

A KAC nemzetközi tenniszversenye

Ma reggel 9 órakor kezdődnek meg a KAC nemzetközi tenniszversenyei a KKE Magyarországi ref. templom mögötti kertben fekvő tenispályán. A versenyen részt vesznek az aradi, temesvári, lugosi, nagyvárad, szatmári, marosvásárhelyi, brucól és kolozsvári teniszezőkön kívül a kiváló klasszista képviselő bukaresti játékosok és a kisenevi Krupinszki is. A bukarestiek közt indul Románia nemzetközi bajnokai: San Galli is, ki csak ritkán szokott cserélni versenyt megjelenésével kint. A legjobb romániai játékosokkal Magyarországra 60 Jugoszlávia versenyzői veszik fel a küzdelmet. A magyarok közül biztosan induló Göncz Lajos, Takács Imre és Baitrock Ica MAC, dr. Marossy Ferenc, Palásthy Imre és Pickerné BBTE, Jugoszláviát Balás Iván képviseli.

Azonban nemcsak a versenyen induló játékosok minősége elvárható, hanem a résztvevők száma is minden eddigi mértékét meghaladja. A két I. o. férfi egyesben 28-28 induló, a II. o. férfi egyesben pedig 43 van. A vegyes párosban 20, a férfi párosban pedig 22 pár küzd a győzelemért. Az I. o. női egyesben 16, a másodosztályban 10 induló van, az ifjúsági versenyekben pedig 28 férfi és 7 nő vesz részt.

A versenyek belépőjegyét a rendező egyesület mérsékeltén állapította meg és állandó belépőjegyeket is bocsát a közönség rendelkezésére. A versenyek minden nap d. e. 8 órakor és d. u. 2 órakor kezdődnek és tartanak a sötétség beálltáig.

Németország atlétikai bajnokságának második napja. Az első nap fényes eredményei mellett a német bajnokság második napjának teljesítményei sem törpültek el és bebiztosították a német atlétika nagyságának. Különösen Peltzer kitűnő ideje az 1500 méteren, Schüller elsőrangú futása két-százán, Trossbach új rekordja a 400 as gáton, Söllinger új súlydobó rekordja, a 400 as verseny három első helyezettjének szenzációs ideje, de főképpen a 4x100 m. győztes stafétának klubcsapat által még el nem ért rekordja érdemel említést. A második nap eredményei:

200 m. síkf.: 1. Schüller (Krefeld) 22 mp. 2. Buchner (Magdeburg) 22.2 mp. 3. Wege (Leipzig) 22.3 mp.

400 m. síkf.: 1. Schmidt (Berlin) 49 mp. 2. Steves (Köln) 49.4 mp. 3. Stortz (Halle) 49.8 mp.

1500 m. síkf.: 1. Peltzer (Stettin) 4 p. 00.2 mp. 2. Böcher (Köln) 4 p. 01.9 mp. 3. Otto (Leipzig) 4 p. 03.9 mp.

10 000 m. síkf.: 1. Wachsmuth (Berlin) 32 p. 52 mp. 2. Schneider (Hirschberg) 33:09. Rudugrás: 1. Reeg (Neu-Isenburg) 360

cm. 2. Bleise (Berlin) 360 cm. 3. Schuhmacher (Hamburg) 351 cm.

Súlydobás: 1. Brechenmacher (München) 13.81 m. 2. Söllinger (Darmstadt) 13.53 m. 3. Kulzer (München) 13.02 m. Söllinger két 14 m.-en felüli dobásnál kilépett, versenyen kívül a rekordot 14.33 m.-re javította.

Súlydobás kétkézes: 1. Brechenmacher (München) 24.63 m.

Gerelyvetés: 1. Lüdenke (Berlin) 55.71 m. 2. Hauer (Düsseldorf) 55.60 m. 3. Buchgeister (Freiburg).

Kétkézes gerelyvetés: 1. Schnurr (Berlin) 95.81 m. 2. Lüdenke 93.77 m.

400 m. gátfutás: 1. Trossbach (Berlin) 55 mp. 2. Schumann (Zehlendorf) 8 m. 3. Stein (Hannover). Az idő rekord volta, de egy gát döntése miatt nem lett hiteles.

4x100 m. staféta: 1. Deutscher Sport Club, Berlin 42.2 mp. rekord. 2. SC. Frankfurt 42.5 mp. 3. Phoenix Karlsruhe 42.6 mp.

A német uszóbajnokságok második napja Brémában ugyancsak fényes külső-égek között zajlott le. A verseny sportbeli része ismét elsőrangú volt. Két új női rekord, Heinrich kitűnő ideje 100 méteren és Vierköter veresége az 1500 en a magdeburgi magyar-német mérkőzés hőseitől, Neitzeltől voltak a nap kiemelkedő eseményei. Részletes eredmények:

4x100 m. vegyes staféta: 1. Hellas, Magdeburg 5 p. 01.8 mp. 2. Dortmund 96. 5 p. 18.2 mp.

100 m. női gyorsúszás: 1. Lotte Lehmann (Dresden) 1 p. 19.3 mp. rekord. 2. Annie Rehborn (Bochum) 1 p. 20.6 mp.

100 m. női mellúszás: 1. Emma Murray (Leipzig) 1 p. 38.8 mp. rekord. 2. Hunens (Dortmund) 1 p. 32.9 mp.

100 m. gyorsúszás: 1. Herbert Heinrich (Poseidon-Leipzig) 1 p. 02.9 mp. 2. Heitmann (Magdeburg) 1 p. 03.9 mp. 3. Dahlem II. (Ruhrort) 1 p. 05 mp.

100 m. mellúszás: 1. Erich Rademacher, Hellas—Magdeburg. 1 p. 18.9 mp. 2. Sommer (Rhenus—Köln) 1 p. 20.5 mp.

3x100 m. női staféta: 1. Poseidon—Leipzig. 4 p. 21.8 mp. 2. Poseidon—Dresden 4 p. 28 mp.

1500 m. úszás: 1. Neitzel (Magdeburg 96) 22 p. 30.1 mp. 2. Vierköter (Poseidon—Köln) 22 p. 48 mp.

Külföldi futballeredmények

Bécs. Amateure—Kricketter 3:1.

Prága. Spárta—Viktoria Ziskov 3:1.

Lemberg. Viena (Bécs)—Pogon 3:1.

Krakó. Hakoah (Graz)—Makkabi 1:1.

Konstantinápoly. Skóvia—Galata Se-rai 4:0.

Fesca. Török—Warta 4:0. (2:0).

Belgrád. Slavan (Bécs)—BSK 4:2. (2:0).

Szabadka. Szabadka—Eszék 5:2. (3:1).

Pozsony. Ligeti—Makkaba 3:0.

Sopron. Sopron—Burgenland 7:2. (5:2).

Nyugatmagyarország—Alsóausztria 3:0. (1:0).

Békéscsaba. BTC—OsAK 2:0. (2:0).

Tatabánya. FTC—Tatabánya 4:0. (1:0).

Gőzfűtő: ÁRVAY ANTAL Gőzfűtő:
Gőzfűtő berendezett fűtőjei. (TIMISOARA Str. D. Vaca-
resen (Pam-uta) 20. Kifogástalanul
fest selymet, gyapjot, csapattalanul, agyszírtén fehérít

60 LEJ HONTA

az olvasói

Király János költés-könyvtárában,
mely a legújabb regényekkel kiegészítve
megint megnyitott.

A TAKARÉKOS
HÁZIASSZONY
MAST NEM
HASZNÁL,
CSAKIS

**VALÓDI
FRANCK-OT**
A KÁVÉDARÁLÓVAL

**BÁRD, MORAVETZ, NÁDOR ÉS
RÓZSAVÖLGYI**

albumok 180—200 lej vala-
mint az összes zeneművek **KIRÁLY JÁNOS**
zeneműkereskedésében, Főter 15 sz. (Plebánia-épület)
Legkedveltebb operák 80—100 lejig.

TENNIS

NADRAG, LÜSTER SACCO,
VÁSZON RUHAK

NEUMANN M.
CÉGNEL CLUJ, PIATA UNIRII 14.

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT

VÉGELADÁS

LÓRINCZ & TÓTH
CÉGNEL

Fundatia Culturală „Principele Carol”
SZINKÖR-MOZGÓBAN

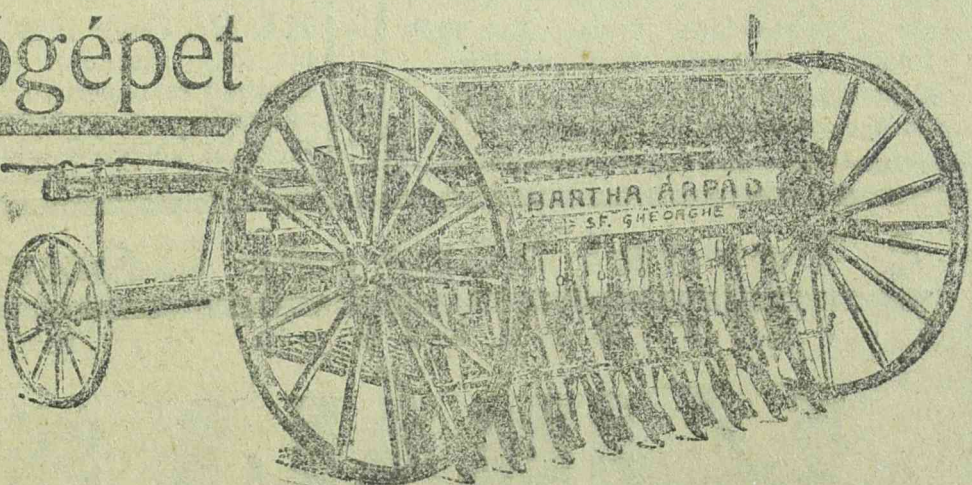
Hapenként csak két előadás! Délután 3 és
5 órakor! Augusztus hó 13, 14-én,
csütörtökön és pénteken Frank Wedekind,
gyermek tragédiája a

Tavaszi ébredése

6 felvonásban. Főszereplők Erich Kajzer Titz és
Hertha Müller. Kiegészítő műsor: **Mont a du-
tyiban**, Dorian revü 2 felv. Utólaghatetlen vigjáték.
Legkedveltebb: A végzetes győzelem, Floria Swanson

Jó vetőgépet

minden nagy-
ságbancsak na-
lam tud venni,
kedvező fize-
tési feltételek
mellett

Bartha Árpád

Sft. Gheorghe-Sepsiszentgyörgy

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések árai: Minden szó 4 lej. Vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állást keresők részére minden szó 3 lej. Vastagabb betűvel 6 lej. Jelíges leveleket harminc napig őrizünk meg.

AZ „UJSÁG”-RA

előfizetni, hirdetéseket és apróhirdetéseket feladni a következő helyeken lehet:

CLUJ-KOLOZSVÁR: Kiadóhivatal Deák Ferenc-utca 35. Gombos-féle papírház Str. Regina Maria 12. Friedmann könyvkereskedő, Főter.

NAGYVÁRAD: „Ardeal” ügynökség, Uri-utca. **SZATMÁR:** Szamos hírlapiroda: Dácia-szálló udvarán.

MAROSVÁSÁRHELY: Csergő Tamás és Társa, Főutca 35.

ARAD: Vértess Imre szerkesztőségi és kiadóhivatali vezető. Lapelárusító: Löbl hírlapiroda.

TEMESVÁR: Páll György szerkesztőségi és kiadó-vezető. A. B. C. hírlapiroda.

BRASSÓ: Elekes hírlapiroda, Kapu-utca 22. sz. **SEPSISZENTGYÖRGY:** Feder papírkereskedés.

LEVELEZÉS

„Bankos” jelígre levél van a kiadóban.

„Toskának” leve van, kérom átvenni. 1110

ÁLLÁST KERES

Elsőrangú irodai munkás, ki a könyvelésben, adminisztrációs munkákban teljes jártassággal bír, azonnalra állást keres. Kévs román és német nyelvtudással. Cim megtudható az „Ujság” kiadóhivatalában.

Bármilyen elsőrendű házimunkára ajálkozik, középkorú nő. Cim a kiadóban.

LAKÁS

Központban külön bejárattal butorozott szobát keresek. Cim a kiadóban.

Két urileány szállást kaphat urinél. Bartha-Miklós-utca 2., szembe a kapuval.

INGATLAN

Eladó azonnal átvehető sarokház, üzlettel együtt. All 2 üzlethelyiség, 3 szoba, 1 konyha, előszoba, fürdőszoba, istálló és mellékhelyiségek és egy külön szobakonyha, előszobás lakásból. Értekezni a tulajdonosnál, Str. Marasesti (Krizsai-utca) 50. szám. 1105

VEGVES

Ványolás, festés, gőzvasalás, borzolás posztóvegek átvételnek 118. Honvéd-utcai posztógyárban.

Blondel

és más kezeteket óhajt venni, okvetlen keresse fel

SOMLYAI

MIHÁLY

keretkészítő és aranyozó műhelyét Kolozsvár, Str. Iuliu Maniu 7. szám alatt.

Üveg áruház
Kossuth Lajos-utca 4. sz.

Pedicur tyukszemvágó szalon, Calea Regele Ferdinand 17. Tulajdonos Kiss Miklós. Kivánatra házhoz is megy.

Zongorabúrákat ad magyar, német vagy francia nyelvű magyarázattal, képesített zongoratanárnő. Bartha Miklós-utca 2. szám alatt.

Eladó jóminőségű teljesen jókarban lévő férfiruhák. Megtekinthetők kizárólag 2-3-ig. Cim a kiadóban 1111

Képekeretkészítést a legolcsóbban csak a Transylvania butor- és bútorkészítői társaságban eszközölnek. Deák Ferenc-utca 25.

Szoba-konyha lakást keresek a belvárosban. Ajánlatokat „Nagyon sürgős” jelígre a kiadóhivatalba kérek.

VÁGJA KI! HOZZA BE!

Hétfő 3-4 óra között

ingyen

kap helyette egy drb. jó

szappant

v. Kossuth Lajos-utca 10.

ALBISY-

nál, ahol piperecik, harisnya és pamutárúk nagyválasztékban kaphatók.

Menyasszonyi csokrok,

virágkosarak, halotti

csokrok, koszorúk

A KOLOZSVÁRI CZELL SÖRFÖZDE VILÁGOS „URSUS” SÖRE A KÖZÖNSÉG LEGKEDVELTEBB ITALA.

Össze nem tévesztendő más gyárt-
elnevezésű sör az eredeti és
közkedvelt KOLOZSVÁR-MONOSTORI SÖR

URSUS

Mindenféle bádogos „unkát” a legolcsóbban készít. Első fedőfestés négyzetméterenkint 15 lej, cinezett fedés négyzm. 185 lej, ereszcatorna folyómétere 85 lej, ócska fedés, fekete vasbádóból, négyzetméterenkint 110 lej. Szíves pártfogást kér Dániel, Berec-u. 6. 986

Angol, francia, magyar, német, román fordítások készítenek Str. Regina Maria 36 szám alatt. Telefon interurbán 4-46.

20—24%^o-os

**pénz-
kölesönöket**

betáblázásra,
kézizálogra, váltóra
a leggyorsabban szerez
az „ATLAS”-IRODA,
DÁVID FERENC-U. 7.

ÉRTESITJÜK

Kolozsvár és vidéke t. közönségét, hogy az előre haladott időny miatt az összes rakáron lévő nyári kész férfi, női és gyerek ruhákat, minden elfogadható árban elárusítjuk.

Parkáruház

Cluj. Malom-utca 6. sz.

Nemesített őszi buza, vörös kalászu, az odvosi híres mag-nemesítő telepen termelve megrendelhető

DERI ÁRPÁD

magkereskedésében

**CLUJ,
STR. REGINA MARIA
10**

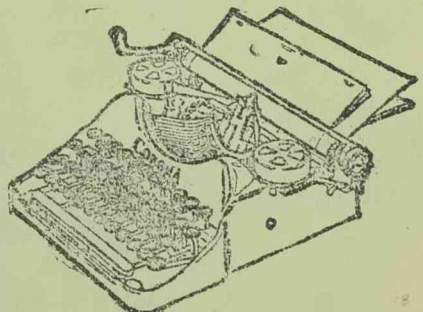
Ezen bőtermő, rozsdálló, a megdőlésnek kiválóan ellenálló fajta, a tiszavidéki buzából a pedigree-módszer szerint lett nemesítve. A fajta nemesítője Dr. Konopi Kálmán, a nemesítési munkáját 1918-ig a magyarországi növény-nemesítő intézet ellenőrzése mellett folytatta. Ugy a gazdák, mint az uradalmak, amelyek termelték, teljes megelégedésüket fejezték ki.

HIRDESSZEN AZ „UJSÁG”-BAN!

CORONA

Egyedüli tökéletes utazó írógép az eredeti amerikai CORONA, mely egyedülállóan működik használható nehéz iróai munkára is, ugyanazt a célt szolgálja, mint a nagy írógép. Olcsó árban beszerezhető. Díjtalán bemutatás!

Corona Typewriter Co. Croton New-York írógépgyár Romániai vezérképviselője
KÖRMENDY MIHÁLY CLUJ,
Str. Regina Maria 25. — Telefon 951.

A Tordai Sörgyár Részv. Társ.

kiváló minőségű új márkája

KIRÁLY SÖR

mindenütt kapható!

BETEG LÁBAKRA

a legsikeresebben készít bármilyen cipőt

LENGYEL

Harmincegy év óta fennálló ortopéd és modern cipész, ki tizenöt évig szállítója volt a cluji klinika ortopéd osztályának több kiváló orvos rendeltére

Strada Memorandului (volt Unio-utca) 24

Hirsch Aladár

cipész mester

értelmezi üzletfeleit, hogy műhelyét áthelyezte a Strada DACIA (RADÁK-UTCA) 5. SZÁM ALÁ, saját házába. Minden megrendelést a legdívatosabban és ből áraknál 10%-kal olcsóbban készíti.

KOVÁSZNA

FÜRDŐ

erdély legolcsóbb és leglátogatottabb fürdőhelye. Hideg- és meleg természetes szénsavas és jódos fürdő.

Schafhütl fürdőben

Napi penzió: lakás, reggeli, 3 fogásos ebéd és 2 fogásos vacsora, augusztus hónapban 180 lei. // Szeptember hónapban 150 lei, az árakban a kenyér is benne foglaltatik. **Elsőrendű francia konyha.**

JENEY IRÉN „Leonardo” fényképezési műterme Cluj, Piața Unirii No. 26. — Gyermekefelvételek, nagytások, külső felvételek, minden szakmába vágó művészi eljárások.

ERNYŐK- ÉS NAPERNYŐK javítását, készítését és a huzását vállaljuk. Esernyő és napernyő fogakból állandó nagy választék van, **BOTKIRÁLY, DAKO KÁLMÁNNE** Str. Iorga (Jókai-u.) 2 II/39a.